

efter min Mening Rigsdagen for en god Del takke sig selv for. Rigsdagen kan efter min Mening sætte som Motto over den Behandling, den har givet Statsbanedriften nu i 25 Aar: „Lad os nu være fri“. Hver Gang, man har vedtaget en Lov, saa har Mottoet været det: „Lad os nu være fri“, samtidig med at man har sagt: „men i Morgen tage vi fat“. Gode Forsætter have alle disse Love været fulde af. Jeg skylder at føre et lille Bevis for det, og det gør jeg med den bestemte Hensigt at ville mane den nuværende Rigsdagssamling til — for saa vidt min Røst maatte have nogen Indflydelse paa de Herrer — saa snart som muligt, og da ogsaa i denne Samling at gøre en Ende paa denne abnorme Stilling.

Det vil maasse erindres — i det mindste af enkelte ærede Medlemmer, — at den tidligere Indenrigsminister Estrup i Samlingen 1866 fremkom med et Lovforslag om, at det sjællandske Jærnbaneelskab skulde drive de jydsk-synske Baner. Dette Lovforslag blev ikke vedtaget; men Aaret efter fremkom Kammerherre Jessen med et Forslag om, at Staten skulde overtage Driften. Det førte til Lov af 14de Marts 1867, og i denne stod der, at denne Drift dog kun skulde vedblive saa længe, indtil man blev færdig med de Anlæg, som vare bestemte ved Loven af 10de Marts 1861. Det var altsaa et Forcæt om, at det snarest muligt skulde høre op: da Rigsdagen imidlertid Aaret efter vedtog Loven af 24de April 1868, efter hvilken der jo skulde anlægges en hel Mængde ny Jærnbaner, saa fandt man, det var ikke det rigtige Tidspunkt at gribe ind i Driften. Man besluttede ved Loven af 26de November 1868, at Statsdriften skulde fortsættes, dog ikke ud over 1ste April 1872 — det var en aldeles bestemt Forudsætning. Naar vi nu se tilbage til, hvad der er foregaaet, saa overraster det unægtelig i højeste Grad, og det er mig ikke muligt at se Grunden til, hvorfor man ikke søgte at gøre saa meget Indflydelse gældende fra Rigsdagens Side, at i det mindste Jærnbanedriftens Budget kunde optages paa Finansloven; det kunde jo ske ganske kalkulatorisk — vi have jo flere af den Slags kalkulatoriske Oversigter; man gjorde det dog ikke, men som sagt med det Forcæt, at denne Ordning skulde høre op til 1ste April 1872. Da vi naaede 1871, saa man nok, at det ikke kunde lykkes endnu, og man vedtog da paa ny Loven af 9de December 1871, ifølge hvilken Forsætterne ikke bleve lidt ringere, de gode Forsætter, at man skulde høre op til en bestemt Tid. Man indskrænkede sig til at vedtage, at Regeringen skulde forelægge Lovforslag i Samlingen 1875—76 for den

da sammentrædende Rigsdag. Det er bestandig den samme Overstrift: Lad os nu være fri, men jeg tror i hvert Fald, at det i den senere Tid har ligget i, at man har en Følelse af, at vi ikke have lyst til at gennemarbejde denne Sag, og ikke rigtig magte den, og det var dog saa meget lettere at magte den den Gang end nu, Den ærede første Taler i Gaar, det ærede 3dje Medlem for 3dje Kreds (Rump) sagde, at der manglede Sagkundskab i dette Ting, og det maa erkendes, at der kan være nogle Mangler i saa Henseende hos Rigsdagen, men for øvrigt er jo Statsbanen en Institution, som vi alle komme mere eller mindre i Berøring med, og skulde man af den nævnte Grund give Afstald paa sin Indflydelse, kom vi vist til at give Afstald paa Indflydelse paa de fleste af vore Institutioner. Det kan ogsaa være, at det, at man har bedt sig fri til i Morgen, har ligget, især i de sidste Måninger, i, at man har en Følelse af, at Tingene ikke kunne blive enige. 1875—76 forelagdes der saa Rigsdagen i Genhold til Lov af 9de December 1871 Forslag til Lov om Statsbanedriftens Ordning, og det Forslag forekommer mig saa ligt, hvad der her ligger paa vort Bord, overjendt fra Folketinget, som vel muligt. Jeg skal blot fremhæve et Par Linier af det Forslag, som da blev fremsat. Der er blevet sagt gentagne Gange, ikke just her i Tinget, men andetsteds, at det Forslag, her ligger for, er et, efter hvilket det er aldeles umuligt at styre, men det mente man ikke i 1875; thi i det Forslag, der da blev forelagt, hedder det udtrykkelig, at under Direktøren ansættes følgende af Kongen udnævnte Embedsmænd: en Chef for samtlige Statsbanedriftens Hovedkontorer — det vil man ogsaa have her, om end med et andet Navn, nemlig under Navn af komiteret — en Overbaneingeniør, en Overdriftsinspektør og en Overmaskinmester. Man ser altsaa, at Driftsforvaltningen lægges ligesvem hen under Generaldirektøren. Dermed staar det i stærk Modstrid, at den højterede Minister mener, at det ikke gaar an at lægge Forvaltningen umiddelbart hen under selve Generaldirektøren, men at der maa være Instanser imellem. Man har, som sagt, tidligere ment, det kunde gaa, i det af mig omtalte Forslag, som for øvrigt er blevet gentaget flere Gange senere. Jeg har for øvrigt selv haft den Ære at have været Medlem af det Udvalg, som har behandlet Sagen, og har altsaa været med til at skrive Rigsdagens Studsmaal, saa at jeg ogsaa selv kommer ind under det Studsmaal, at man ikke har anvendt den Kraft, der efter min Mening skulde have været anvendt, for at skaffe Rigsdagen den